

Силабус освітнього компонента
Програма навчальної дисципліни

«ПСИХОЛОГІЯ ЛІДЕРСТВА»

Шифр та назва спеціальності
Для всіх спеціальностей

Інститут
ІНІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітньо-наукова програма
Для всіх програм

Кафедра
Педагогіки та психології управління
соціальними системами імені акад. І.А.
Зязюна

Рівень освіти
бакалавр

Тип дисципліни
Вибіркова навчальна дисципліна

Семестр
7

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Гура Тетяна Віталіївна

Tetiana.Hura@khp.edu.ua

Професор НТУ «ХПІ» кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім акад.І.А.Зязюна
Автор та співавтор понад 300 наукових та науково-методичних праць. Провідний лектор з дисципліни:
«Соціальна робота та психологічна служба»,
«Психологія лідерства в бізнесі», "Психологія бізнесу та підприємництва», «Вступ до спеціальності»,
«Геронтопсихологія», «Психологія емоційного інтелекту». Має 9 свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір. Член Української Асоціації організаційних психологів та психологів праці. Досвід роботи у вищій школі – 28 років.
Детальніше про викладача на сайті кафедри
<http://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/>

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна спрямована на вивчення сутності психології лідерства, основних тенденцій і напрямків розвитку сучасного лідерства, ефективного використання можливостей психології лідерства в процесі успішної побудови команди лідером та саморозвитку лідера за допомогою сучасних психотехнологій.

Мета та цілі дисципліни

Формування у здобувачів бакалаврату наукових і професійних знань у сфері

ефективного лідерства, розвиток психологічної культури, активізація лідерського потенціалу як сукупності умінь самоуправління і управління іншими людьми.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – залік

Компетентності

Результати навчання

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції – 16 год., практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На лекційних та практичних заняттях використовуються наступні методи та технології: наочні (ілюстрація практичними прикладами); практичні (проведення методик); ігрові (ділові ігри); документальні (психобіографічний аналіз, складання документів); проблемні (кейси); інтерактивні (ментальні карти, виступи-презентації); самостійні (творчі завдання. Опрацювання літератури); тренінгові (рефлексія, обговорення). Для цього вони використовують персональні комп'ютери.. Методами навчання у викладанні навчальної дисципліни «Психологія лідерства» є: словесні (бесіда, лекція -диспут, проблемна лекція); наочні (ілюстрація); практичні (практичні ситуації, тести, анкета); групові (творчі групи); ігрові (ділові); документальні (аналіз, складання психологічних портретів); проблемні (кейси, мозковий штурм); інтерактивні (ментальні карти, виступи-презентації); самостійні (творчі завдання, опрацювання літератури); дослідницькі (теоретичний аналіз наукових джерел, емпіричне дослідження); тренінгові (обговорення, рефлексія).

Студент вважається допущеним до семестрового іспиту з освітнього компоненту за умови повного відпрацювання всіх практичних занять та завдань самостійної роботи.

Навчальні матеріали доступні здобувачам на сайті <http://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/>

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема №1. Лідерство як соціально-психологічний феномен

Основні дефініції лідерства. Типи лідерства по Роберту Ділтусу: мета лідерство, макролідерство, мікролідерство. Концепція лідерства: лідерство як стан, лідерство як процес, лідерство як команда.

.Тема №2. Наукові концепції лідерства

Теоретичні концепції лідерства в найдавніші часи: лідерство в Єгипті, стародавній Месопотамії, Асирії, Ірані, в Античному світі. Лідерство в епоху Проторенесансу, Раннього, Високого та Пізнього Відродження. Лідерство від середини XIX століття до середини XX століття. Лідерство від середини XX століття до сьогодення. до сьогодення.

Тема № 3. Емоційне лідерство. Емоційний інтелект.

Феномен емоційного лідерства та емоційного інтелекту. Структура емоційного інтелекту. Компоненти емоційного інтелекту: сприйняття емоцій, використання емоцій, розуміння емоцій, управління емоціями.

Тема № 4. Харизматичне лідерство. Трансформаційне та трансакційне лідерство.

Поняття «харизма». Сутність харизматичного лідерства. Характеристика харизматичного лідера. Теорії харизматичного лідерства. Компоненти поведінки харизматичного та нехаризматичного лідера-психолога. Теорії трансформаційного та трансакційного лідерства

Тема №5. Авторитет та імідж лідера-психолога.

Типи авторитету. Символи авторитету та іміджу. Особливості формування авторитету лідера-психолога. Комплекс «загрозливого авторитету». Основні рекомендації щодо створення іміджу лідера-психолога.

Тема №6. Стили лідерства.

Порівняльний аналіз критеріїв стилів лідерства: авторитарного, демократичного, ліберального. Стили лідерства по С. Стогділу: інструментальний, соціальний, «гангстерський».

Тема №7. Гендерні особливості лідерства.

Гендерні особливості особистості чоловіка-лідера. Гендерні особливості особистості жінки-лідера. Проблема «Скляної стелі». Чинники, що впливають на кар'єру жінок-лідерів. Чинники невдач жінок-лідерів.

Тема №8. Лідерство та менеджмент

Теорії управлінського лідерства: теорія У. Беніса, Дж. Ханта, А. Лоутон та Е. Роуз, Д. Макгрегора, Ф. Фідлера, І. Адізеса, Дж. Коллінза, Дж. Максвелла. Тайм-менеджмент в лідерстві.

Теми практичних занять

Тема №1. Лідерство в бізнесі: сутність та актуальність сьогодення.

Застосування психобіографічного методу для визначення психологічних портретів бізнес-лідера.

Тема №2. Наукові концепції лідерства в найдавніші часи та в епоху Відродження.

Визначення психологічних особливостей бізнес-лідера: далекоглядність. Розвиток навичок незалежного мислення, інтелектуального стимулювання у бізнес-лідера.

Тема № 3. Наукові концепції лідерства від середини ХХ століття до сьогодення (1 частина).

Визначення самооцінки лідера, засвоєння навичок проведення вправ та ігор на розвиток творчих здібностей лідера.

Тема №4. Наукові концепції лідерства від середини ХХ століття до сьогодення (2 частина)

Визначення лідерського потенціалу бізнес-лідера та проведення інтерпретації. Засвоєння навичок визначення феномену лідерства, складання психологічних портретів.

Тема №5. Емоційне лідерство. Емоційний інтелект

Визначення компонентів емоційного інтелекту, розвиток компонентів емоційного інтелекту.

Тема № 6. Харизматичне лідерство..

Розвиток компонентів харизматичного бізнес-лідера.

Тема № 7. Трансформаційне та трансакційне лідерство.

Визначення стратегічного та інноваційного бізнес-лідерства.

Тема №8. Стили лідерства в бізнесі

Застосування стилів лідерства в бізнесі. Ситуативні стилі лідерства.

Тема №9. Когнітивні особливості лідера в організації.

Визначення особливостей пам'яті бізнес-лідера. Засвоєння вправ на розвиток пам'яті, запам'ятовування та творчого мислення. Розв'язування ситуаційних задач на засвоєння методу вільних асоціацій.

Тема №10. Модель бізнес-лідера.

Складання психограми та професіограми бізнес-лідера, вміння побудувати модель бізнес-лідера.

Тема №11. Авторитет та імідж бізнес-лідера.

Формування авторитету бізнес-лідера. Створення іміджу бізнес-лідера

Тема №12. Крос-культурні комунікації в діяльності бізнес-лідера.

Технології розвитку крос-культурної комунікації у бізнес-лідерів.

Тема № 13. Основи риторики для бізнес-лідерів: ефективний публічний виступ.

Технології публічного виступу.

Тема №14. Основи нейролінгвістичного програмування в бізнес-лідерстві.

Застосування рефреймінгу в лідерстві.

Тема №15. Гендерні особливості бізнес-лідерства.

Правила управління емоціями.

Тема №16. Бізнес-лідерство та менеджмент

Засвоєння навичок тайм-менеджменту на практиці. Проведення анкетування на визначення управлінських навичок бізнес-лідера.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Самостійна робота здобувача полягає у опрацюванні лекційного матеріалу, підготовці до практичних занять. Здобувачам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті, підручники) для самостійного вивчення та аналізу, підготовки до лекційних та практичних занять.

Тематика самостійних робіт
1. Охарактеризувати 2 видатних лідерів – засновників наукових психологічних шкіл
2. Скласти 2 психологічні портрети історичних лідерів різних епох
3. Проаналізувати на 2 прикладах недоліки та переваги харизматичного лідерства
4. Проаналізувати на 2 прикладах недоліки та переваги трансформаційного та трансакційного лідерства
5. Розробити анкету «Аналіз типів лідерів»
6. Розробити програму тренінгу з розвитку лідерських якостей
7. Скласти професіограму лідера за своєю професією
8. Навести 2 приклади застосування комунікативної компетентності в досягненні успіху лідерів
9. Складіть характеристику бізнес-лідера, використовуючи авторитет та імідж бізнес-лідера.
10. Скласти 2 психологічних портрети вумен- лідерів
11. Скласти кросворд на тему: Бізнес-лідерство та менеджмент
12. Розробити самопрезентацію
13. Підготувати публічний виступ за обраною темою
14. Наведіть 2 приклади застосування рефреймінгу в лідерстві.

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Гура Т., Романовський О., Книш А. (2017) Психологія лідерства в бізнесі: навчальний посібник. Х. : « Друкарня Мадрид». 100 с.
2. Бендас Т. (2018) Психологія лідерства: навчальний посібник. Київ : 448 с.

Додаткова література

3. Балановська Т. І., Михайліченко М. В., Троян А. В. (2020). Сучасні технології управління персоналом: навчальний посібник. Київ: ФОП Ямчинський О.В. 466с.
URL: http://dglb.nubip.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6297/3/Balanovska_STUP.pdf (дата звернення: 12.05.24).
4. Гоулман Д. (2023) Емоційний інтелект / пер. з англ. С. Л. Гумецької. Харків : Віват, 512 с.
5. Гура Т.В. (2016) Розвиток когнітивних якостей у бізнес-лідерів: навчальний посібник. К.: «Пріоритети». 40 с.
6. Книш А.Є. (2016) Емоційний інтелект лідера в сфері бізнесу: навчальний посібник. за заг. ред. Романовського О.Г., Калашникової С.В. К.: «Пріоритети». 40 с.
7. Книш А.Є. (2016) Діагностика типу морального лідерства у сфері бізнесу: навчальний посібник. за заг. ред. Романовського О.Г., Калашникової С.В. К.: «Пріоритети». 40 с.
8. Макаренко А.Б. (2016) Крос-культурні комунікації для бізнес-лідерів: навчальний посібник. за заг. ред. Романовського О.Г., Калашникової С.В. К.: «Пріоритети». 40 с.
9. Марценюк Т. (2021) Гендерна рівність та недискримінація на практиці. К. КОМОРА. 176 с.
10. Мороз В.М. (2016). Трудовий потенціал бізнес-лідера: навчальний посібник. К.: «Пріоритети». 40 с.
11. Нестуля О.О., Нестуля, С.І. (2016) Основи лідерства. Наукові концепції (від найдавніших часів до середини ХХ століття): навч. посіб. Полтава: ПУЕТ. 277 с.
12. Нестуля О.О., Нестуля, С.І. (2016) Основи лідерства. Наукові концепції (середина ХІХ століття- початок ХХ століття): навч. посіб. Полтава: ПУЕТ, 2016. 375 с.
13. Нестуля О.О., Нестуля, С.І., Крамаренко В.В. (2017) Основи лідерства: практикум (індивідуальні практичні та творчі завдання) Вид. 4-е, переробл. та доповн.. Полтава: ПУЕТ. 124 с.
14. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононець Н.В. (2020) Основи лідерства: електронний посібник для самостійної роботи магістрів освітньої програми «Педагогіка вищої школи» галузі знань 01 освіта/педагогіка спеціальності 011 освітні, педагогічні науки. Полтава : ПУЕТ. 232 с.
15. Петрик В.М., Гнатюк С.О., Смірнов О.А. (2021). Сучасні технології нейролінгвістичного програмування. Навч. посібник. ЦУЛ. Київ. 200с.
16. Про лідерство. 10 найкращих статей з найкращих статей з Harvard Business Review . (2018). Пер. з англ. О. Лобастової. К. : Вид. група КМ-БУКС. 216 с. URL: <https://chytomo.com/pro-liderstvo/> (дата звернення 12. 08.24).

17. Психологія управлінської діяльності лідера: навчальний посібник / Романовський О.Г., Пономарьов О.С., Гура Т.В., Книш А.Є., Бондаренко В.В. (2017) Харків. 100 с.
18. Теорія і практика формування лідера: навчальний посібник / О.Г. Романовський, Т.В. Гура, А.Є. Книш, В.В. Бондаренко (2017). Харків. 100 с.
19. Романовський О. Г. (2016) Бізнес-лідерство і когнітивні якості: навчальний посібник. К.: «Пріоритети». 40 с.
20. Серета Н.В. (2016). Основи риторики для бізнес-лідерів: ефективний публічний виступ: навчальний посібник. за заг. ред. Романовського О.Г., Калашникової С.В. К.: «Пріоритети». 40 с.
21. Сергеева Л. М., Кондратьєва В. П., Хромей М. Я. (2015) Лідерство: навч. посібн. / за наук. ред. Л. М. Сергеевої. – Івано-Франківськ : «Лілея НВ». 296 с.
22. Mayer J.D., Salovey P., Caruso D.R. (2008) Emotional intelligence. New ability or eclectic trains // American Psychologist 63 (6). P.503-517.
23. Ciarrochi J., Mayer J.D. (2007) Applying emotional intelligence. A practitioner's guide. New York: Psychology Press. 184 p.
24. Virtual Educational Space and Psychological Problems in a Pandemic / Vdovichenko Olga, Bahunina Olga, Tovstukha Olesya Mikolaivna, Lukianchuk Alla and Budko Hanna Yurievna : Journal of Pharmaceutical Research International 33(50B): P.274-285.2021.
25. Viv Shackleton. Business Leadership (Essential Business Psychology) URL: <https://www.iberlibro.com/9780415103305/Business-Leadership-Essential-Psychology-Shackleton>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді заліку (20%) та поточного оцінювання (80%).

Залік: письмове завдання - 3 завдання : (2 – теоретичні, 1 - практичне).

Поточне оцінювання: оцінювання рефератів, результатів емпіричних досліджень, виконання завдань самостійної роботи.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при нерозв'язності конфлікту доводитися до співробітників інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувачка кафедри
Ніна ПІДБУЦЬКА

26.06.2024

Дата погодження, підпис

Гарант ОНП